

OPLEIDINGSPLAN VOOR DE STAGE

ZIEKENHUISPSYCHIATRIE

ONZE LIEVE VROUWE GASTHUIS, AMSTERDAM

Versie 3.0

Auteurs:

Jeroen Lijmer, psychiater en plaatsvervangend opleider
Tjeerd van Benthem, psychiater en opleider

Inleiding

Dit document beschrijft het lokale opleidingsplan van de opleidingstage Ziekenhuispsychiatrie van het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis (OLVG) te Amsterdam. Het plan is een vertaling van het nationaal opleidingsplan Herziening Opleiding en Onderwijs Psychiatrie (HOOP)¹ naar de lokale situatie in het OLVG. In dit opleidingsplan staan de verschillende mogelijke stages in het kader van de opleiding tot psychiater in het OLVG beschreven.

De vakgroep Psychiatrie van het OLVG heeft sinds 2006 een gedeeltelijke MSRC-erkenning conform het kaderbesluit CCMS voor een stage van maximaal 1 jaar. In deze periode kan de AIOS zich met name verder verdiepen in de thema's consultatieve psychiatrie, ziekenhuispsychiatrie en somatische gezondheidszorg, waarbij verscheidene andere thema's ook aan bod komen.

In dit plan worden de verschillende stages verder beschreven, en thema's, settingen en competenties verder toegelicht. Dit opleidingsplan kan de individuele AIOS gebruiken om zijn persoonlijke opleidingsplan samen te stellen. Verder is het bedoeld als hulpmiddel in de communicatie tussen opleiders en AIOS over wat er hoe en wanneer op welke wijze wordt geleerd.

---

¹ Herziening opleiding en onderwijs psychiatrie, M Hengeveld, L Velugel, et al. , Tijdstroom 2009

Organisatie

Het OLVG

Het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis (OLVG) is het enige grote topklinische ziekenhuis in Amsterdam dat letterlijk en figuurlijk midden in het hectische hoofdstedelijke leven staat. Toonaangevend en gastvrij zijn de kernwaarden van het OLVG; de patiënt staat centraal. Het OLVG heeft 555 erkende bedden en circa 3.000 medewerkers, waarvan 222 medisch specialisten, in dienst. In het OLVG zijn vrijwel alle belangrijke specialismen vertegenwoordigd. Het OLVG is een opleidingsziekenhuis met een groot aanbod aan medisch-specialistische, paramedische en verpleegkundige opleidingen en initieert toegepast patiëntgebonden wetenschappelijk onderzoek.

De Unit Psychiatrie en Medische Psychologie

De unit Psychiatrie en Medische Psychologie van het OLVG is een multidisciplinaire afdeling met plm. 50 medewerkers. De vakgroepen werken nauw samen met overige medisch specialisten en zorgprofessionals t.b.v. geïntegreerde zorg voor patiënten met somatische en psychiatrische co-morbiditeit. In de unit werken psychiaters, AIOS psychiatrie, huisartsgeneeskunde, consultatief psychiatrisch verpleegkundigen (CPV), MPU-verpleegkundigen, klinisch, GZ- en neuro-psychologen (i.o.), maatschappelijk werkers en seksuologen.

De ziekenhuispsychiatrische patiëntenzorg wordt geleverd in drie settings: de Psychiatrische Consultatieve Dienst, de polikliniek Psychiatrie en Medische Psychologie en de Medisch Psychiatrische Unit.

De *psychiatrische consultatieve dienst* voorziet in een grote behoefte in dit hoofdstedelijke ziekenhuis. Er worden ongeveer 900 consulten op jaarbasis verricht op de verschillende somatische afdelingen. In deel daarvan betreft beoordelingen op de spoedeisende eerste hulp (SEH). Het grootste gedeelte van de consulten resulteert in een kortdurende psychiatrische medebehandeling van de patiënt gedurende diens verblijf in het ziekenhuis.

De *polikliniek psychiatrie & medische psychologie* richt zich op psychopathologie bij of gerelateerd aan een somatische aandoening. Patiënten worden veelal verwezen door medisch specialisten uit het OLVG maar ook huisartsen kunnen patiënten verwijzen. De focus ligt hierbij op consultaties i.v.m. psychopathologie bij of gerelateerd aan een somatische conditie danwel de behandeling daarvan (zwangerschap, oncologische ziekten, HIV, hepatitis, diabetes, COPD, cardiale ziekten etc.). In samenwerking met de afdeling Gynaecologie en Verloskunde is er tevens een *POP- spreekuur*, welk zich richt op multidisciplinaire begeleiding van zwangeren met (risico op) psychopathologie en/of psychofarmacagebruik. Daarnaast participeert de unit in de *Ouderen polikliniek* samen met o.a. de internist ouderengeneeskunde, neuro-psycholoog en neuroloog. Deze (dag)poli richt zich op multidisciplinaire diagnostiek van ouderen op verwijzing van een huisarts.

Sinds 2011 heeft het OLVG een *medisch psychiatrische unit (MPU)*. Patiënten komen in aanmerking voor opname op de MPU als er niet alleen sprake is van ernstige lichamelijke ziekte, maar ook sprake van ernstige psychiatrische problematiek. Op de MPU is een gespecialiseerd verpleegkundig team, die samen met verschillende artsen (bijvoorbeeld internist en psychiater, of neuroloog en psychiater) de meest optimale zorg en behandeling bieden.

Stages

De opleiding tot psychiater heeft een totale duur van 4,5 jaar. De eerste twee en een half jaar betreffen het algemene deel. De daaropvolgende twee jaar wordt door de AIOS besteedt aan thema's in een gekozen aandachtsgebied: Volwassenenpsychiatrie, Kinder- en Jeugdpsychiatrie en Ouderenpsychiatrie. In totaal zijn er 16 thema's beschreven in HOOP. Bijna alle 16 thema's komen kunnen aan bod komen tijdens een stage in het OLVG, met uitzondering van Forensische psychiatrie en Psychiatrie in een zelfstandige praktijk. De nadruk zal liggen op de thema's Consultatieve psychiatrie, Ziekenhuispsychiatrie en Somatische gezondheidszorg. In het OLVG zijn een viertal stages mogelijk:

1. Consultatieve en ziekenhuispsychiatrie in het algemene deel van de opleiding.
Het OLVG heeft een samenwerkingsverband met ARKIN voor het structureel aanbieden van een twee stageplaatsen in het algemene deel van de opleiding. De AIOS krijgen tijdens deze stages onderricht in het verplichte thema consultatieve psychiatrie en kunnen zich verder verdiepen in de daarbij behorende ziektebeelden. Het gaat hierbij veelal om AIOS aan het einde van hun tweede dan wel begin derde leerjaar. De maximale duur is 6 maanden.
2. Consultatieve- en ziekenhuispsychiatrie, keuzestage voor het aandachtsgebied volwassenen.
AIOS met aandachtsgebied uit heel Nederland kunnen zich aanmelden voor een keuzestage van 6-12 maanden. Het betreft hier veelal AIOS in hun derde of vierde leerjaar. Afhankelijk van hun eerdere stages en kennisniveaus zal een individueel opleidingsplan worden opgesteld. De belangrijkste leerplek zal de psychiatrische consultatieve dienst in combinatie met de gespecialiseerde polikliniek, dit eventueel aangevuld met de mogelijkheid tot wetenschappelijk onderzoek.
3. Consultatieve- en ziekenhuispsychiatrie, keuzestage voor het aandachtsgebied ouderen
AIOS met aandachtsgebied uit heel Nederland kunnen zich aanmelden voor een keuzestage van 6-12 maanden. Het betreft hier veelal AIOS in hun derde of vierde leerjaar. Het focus ligt hierbij op het verwerven van de noodzakelijk kennis over ziektebeelden relevant voor de ouderenpsychiatrie. Naast de psychiatrische consultatieve dienst (gericht op de ouderen) en diagnostische onderzoeken (evt. kortdurende behandelingen) op de polikliniek (doorgaans i.s.m. de neuropsycholoog), worden ook patiënten gezien op de multidisciplinaire ouderen polikliniek, en is er actieve participatie in de klinische en poliklinische multidisciplinaire overleggen (samenwerking internist-ouderengeneeskunde, neuroloog, ziekenhuispsychiater en neuropsycholoog) .
4. Klinische Ziekenhuispsychiatrie: de Medisch Psychiatrische Unit (MPU), keuzestage ziekenhuispsychiatrie voor aandachtsgebied volwassenen
AIOS met aandachtsgebied uit heel Nederland kunnen zich aanmelden voor een keuzestage van 6-12 maanden. Het betreft hier veelal AIOS in hun derde of vierde leerjaar. De belangrijkste leerplek is MPU, waar de AIOS in rol van psychiatrisch hoofdbehandelaar en zaalarts/behandelcoördinator nauw samenwerkt met somatisch hoofdbehandelaars t.b.v. geïntegreerde patiëntenzorg voor deze ernstig zieke patiëntenpopulatie. Naast het thema ziekenhuispsychiatrie komt hier, door de geïntegreerde aanpak met somatici, ook bij uitstek het thema somatische gezondheidszorg aan bod.

In het hierna volgende schema staan in detail de 4 verschillende stages beschreven.

Overzicht Keuzestages afdeling Psychiatrie OLVG

Naam	Consultatieve psychiatrie en ziekenhuispsychiatrie, algemeen	Consultatieve psychiatrie en ziekenhuispsychiatrie, keuzestage, aandachtsgebied volwassenen	Consultatieve psychiatrie en ziekenhuispsychiatrie, keuzestage, aandachtsgebied ouderen	Medische Psychiatrische Unit, keuzestage ziekenhuispsychiatrie, aandachtsgebied volwassenen
Locatie van de afdeling	Beddenhuis OLVG	Beddenhuis OLVG en Polikliniek PMP	Beddenhuis OLVG en Polikliniek PMP	Medisch Psychiatrische Unit van het OLVG
Soort stage (algemeen deel of aandachtsgebied)	Algemeen deel	Aandachtsgebied volwassenpsychiatrie	Aandachtsgebied ouderenpsychiatrie	Aandachtsgebied volwassenpsychiatrie
Opleidingsjaar	Tweede of derde jaar	Derde, vierde of vijfde jaar	Derde, vierde of vijfde jaar	Derde, vierde of vijfde jaar
Duur van de stage	6 maanden	6-12 maanden	6-12 maanden	6-12 maanden
Thema behandelcontext	Consultatieve psychiatrie,	Consultatieve psychiatrie Ambulante psychiatrie	Consultatieve psychiatrie Ambulante psychiatrie	Klinische psychiatrie Consultatieve psychiatrie
Thema patiëntenpopulatie naar leeftijd	Volwassenpsychiatrie en ouderenpsychiatrie	Volwassenpsychiatrie	Ouderenpsychiatrie	Volwassenpsychiatrie
Thema patiëntenpopulatie naar psychiatrisch deelterrein	Ziekenhuispsychiatrie Verslavingspsychiatrie	Ziekenhuispsychiatrie Verslavingspsychiatrie	Ziekenhuispsychiatrie Verslavingspsychiatrie	Ziekenhuispsychiatrie Verslavingspsychiatrie
Thema niet aan psych. patiëntenzorg gerelateerd werkerterrein	Somatische gezondheidszorg	Somatische gezondheidszorg	Somatische gezondheidszorg	Somatische gezondheidszorg
Competenties	<ul style="list-style-type: none"> • Medisch handelen • Communicatie • Samenwerking • Maatschappelijk Handelen • Organisatie 	<ul style="list-style-type: none"> • idem basisstage • Kennis en Wetenschap 	<ul style="list-style-type: none"> • idem basisstage • Kennis en Wetenschap 	<ul style="list-style-type: none"> • idem basisstage • Kennis en Wetenschap
Competentieniveau	Afhankelijk van <u>opleidingsschema</u> maar aan het einde van het algemene gedeelte van de opleiding	Afhankelijk van <u>opleidingsschema</u> maar na algemene gedeelte van de opleiding	Afhankelijk van <u>opleidingsschema</u> maar na algemene gedeelte van de opleiding	Afhankelijk van <u>opleidingsschema</u> maar na algemene gedeelte van de opleiding

Ziektebeelden	<ul style="list-style-type: none"> • Cognitieve stoornissen • Psychiatrische stoornissen door een somatische aandoening • Psychotische stoornissen • Stemmingsstoornissen • Angststoornissen • Somatoforme stoornissen • Aan een middel gebonden stoornissen • Persoonlijkhedsstoornissen • Eetstoornissen 	<ul style="list-style-type: none"> • idem basisstage 	<ul style="list-style-type: none"> • idem basisstage 	<ul style="list-style-type: none"> • idem basisstage
Leermiddelen	<ul style="list-style-type: none"> • supervisie door de gehele opleidingsgroep • mentoraat • grote visite met mentor • introductieprogramma met BLT • lokaal onderwijs (ziekenhuis psychiatrie, organisatie zorg) • OLVG breed competentieonderwijs • Refereren • klinische presentaties • journal club 	<ul style="list-style-type: none"> • idem basisstage • landelijke module ziekenhuispsychiatrie 	<ul style="list-style-type: none"> • idem basisstage • landelijke module ziekenhuispsychiatrie 	<ul style="list-style-type: none"> • supervisie door MPU psychiater • mentoraat • grote visite met MPU psychiater en Internist • Introductieprogramma met BLT • ALERT training • lokaal onderwijs (ziekenhuis psychiatrie, organisatie zorg) • OLVG breed competentieonderwijs • Refereren • klinische presentaties • journal club • landelijke module ziekenhuispsychiatrie
Doelgroep	<p>patiënten met psychiatrisch-somatische comorbiditeit. Het kan hier gaan om psycho-organische stoornissen, cognitieve stoornissen, delieren, stemmings, angst- en aanpassingsstoornissen, verslaving, gedragsstoornissen, (rouw)verwerking en begeleiding bij langdurig opnames.</p>	idem basisstage	idem basisstage	Idem basisstage met uitzondering van rouw)verwerking en begeleiding bij langdurig opnames

<p>Taken aios</p>	<p>Psychiatrische consulten bij patiënten met psychische klachten of psychiatrische stoornissen op alle somatische afdelingen van het OLVG kliniek inclusief de spoedeisende hulp (SEH) en het transitorium (verpleeghuisafdeling).</p> <p>Acute psychiatrische diagnostiek en interventies tijdens bereikbaarheidsdiensten op alle afdelingen van het OLVG waaronder de Medisch Psychiatrische Unit</p>	<p>Psychiatrische consulten bij patiënten met psychische klachten of psychiatrische stoornissen op alle somatische afdelingen van het OLVG kliniek inclusief de spoedeisende hulp (SEH) en het transitorium (verpleeghuisafdeling).</p> <p>Psychiatrische diagnostiek en kortdurende behandeling van volwassen patiënten met psychische klachten en somatische co-morbiditeit die verwezen worden naar de polikliniek psychiatrie en medische psychologie van het OLVG</p> <p>Acute psychiatrische diagnostiek en interventies tijdens bereikbaarheidsdiensten op alle afdelingen van het OLVG waaronder de Medisch Psychiatrische Unit</p>	<p>Psychiatrische consulten bij patiënten met psychische klachten of psychiatrische stoornissen op alle somatische afdelingen van het OLVG kliniek inclusief de spoedeisende hulp (SEH) en het transitorium (verpleeghuisafdeling).</p> <p>Psychiatrische diagnostiek en kortdurende behandeling van (oudere) patiënten met psychische klachten en somatische co-morbiditeit die verwezen worden naar de polikliniek psychiatrie en medische psychologie en naar de ouderenpolikliniek van het OLVG. Actieve participatie in het ziekenhuis- brede klinische en poliklinische multidisciplinaire ouderenoverleg</p> <p>Acute psychiatrische diagnostiek en interventies tijdens bereikbaarheidsdiensten op alle afdelingen van het OLVG waaronder de MPU</p>	<p>Diagnostiek en behandeling van patiënten met somatische comorbiditeit en ernstige psychiatrische stoornissen opgenomen op de MPU</p> <p>Coördinatie van de multidisciplinaire zorg voor alle patiënten en hun naasten op de MPU</p> <p>Acute psychiatrische diagnostiek en interventies tijdens bereikbaarheidsdiensten op alle afdelingen van het OLVG waaronder de Medisch Psychiatrische Unit</p>
<p>Faciliteiten</p>	<p>Gezamenlijke artsenkamer, eigen computer, medische bibliotheek, afdelingsbibliotheek, online-tijdschriften en online medische naslagwerken</p>			
<p>Samenstelling team</p>	<p>Psychiater, artsen in opleiding tot psychiater, consultatief psychiatrisch verpleegkundigen, somatisch medisch specialisten en AIOS, MPU verpleegkundigen (i.s.m. seksuologen, klinisch psychologen, GZ psychologen, PIOGS, medisch maatschappelijk werk).</p>			
<p>Toetsen</p>	<p>Stagebeoordeling, 4 KPB's, 1 KPB overdracht, 1 maal 360 graden beoordeling, 2 dossier beoordelingen, 2 brief beoordelingen , referaatbeoordeling</p>			
<p>Weekoverzicht/ vaste bijeenkomsten</p>	<ul style="list-style-type: none"> Zie overzicht vaste besprekingen in bijlage. 	<ul style="list-style-type: none"> Idem basisstage Behandelpbespreking polikliniek 	<ul style="list-style-type: none"> Idem basisstage Klinisch MDO ouderen donderdagmiddag 14.30-15.30 Poliklinisch MDO ouderen donderdagmiddag MDO ouderen 17.00 – 18.00 	<ul style="list-style-type: none"> Idem basisstage Grote visite dinsdagochtend 930-1100

Bijlage onderwijsrooster

Rooster opleiding en onderwijs ziekenhuispsychiatrie OLVG			
	aanwezig	frequentie	tijdstip
introductieprogramma ziekenhuispsychiatrie	AIOS – psychiaters – derden	2 x / halfjaar	donderdag
overdracht/ochtendrapport:	AIOS/psychiaters/CPV	dagelijks	9.00
mentoraat	AIOS - mentor	wekelijks	op afspraak
KPB bespreking / bedside teaching	AIOS - mentor	wekelijks	op afspraak
donderdagrooster		wekelijks	12.00 – 14.30
patiëntenbespreking	AIOS / psychiaters / CPV	2-wekelijks	12.00 – 12.45
opleidingsoverleg	AIOS / psychiaters	maandelijks	12.00 – 12.45
vakgroepsoverleg	psychiaters / CPV	maandelijks	12.00 – 12.45
unitvergadering	unit-medewerkers	maandelijks	12.45 – 13.45
multidisciplinaire patiëntenbespreking	unit-behandelaars	maandelijks	12.45 – 13.45
groot referaat	unit-behandelaars	maandelijks	12.45 – 13.45
radiologiebespreking	AIOS / psychiaters / radioloog	A 6 weken	13.45 – 14.30
farmacologiebespreking	AIOS / psychiaters / apotheker	A 6 weken	13.45 – 14.30
klein referaat / CAT/ journal-club	AIOS / psychiaters / CPV	maandelijks	12.45 – 13.45
ziekenhuispsychiatrie onderwijs	AIOS / docent	conform rooster	13.45 – 14.30
Tutorgroep landelijk ziekenhuispsychiatrieonderwijs	AIOS / tutor	conform rooster	12.45 – 14.30